

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Mike Axdal

Dato: 13. juli 2006
Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2005-2001-0042
Dok.: ALJ40449

Ved e-mail af 1. februar 2005 har De klaget til Justitsministeriet over Rigsadvokatens afgørelse af 28. januar 2005, hvorved Rigsadvokaten afslog at genoptage efterforskningen i sagen vedrørende Scandinavian Star.

I Deres klage har De navnlig henvist til, at personer, som De opfatter som de reelle ejere af Scandinavian Star, efter Deres opfattelse planlagde og påsatte – eller lod påsatte – branden om bord på skibet, og at motivet var at få udbetalt forsikringssummen på en forsikringspolice tegnet i det danske forsikringselskab Fjerde Sø.

Justitsministeriet kan i den anledning oplyse, at ministeriet ud fra en samlet vurdering ikke har fundet grundlag for at ændre Rigsadvokatens afgørelse af 28. januar 2005 om ikke at genoptage efterforskningen i sagen.

Nedenfor følger en gennemgang af de væsentligste dele af sagen samt Justitsministeriets afgørelse og begrundelsen herfor. Justitsministeriet skal for en nærmere gennemgang af sagen henvise til Justitsministeriets notat af 13. juli 2006 om Justitsministeriets behandling og vurdering af anmodningerne om genoptagelse af efterforskningen af branden på Scandinavian Star den 7. april 1990. Der vedlægges en kopi af notatet.

Sagsgennemgang:

Efter en nærmere gennemgang af sagen har Justitsministeriet som nævnt ikke fundet grundlag for at ændre Rigsadvokatens afgørelse af 28. januar 2005.

Ved skrivelse af 2. maj 2002 rettede den norske rigsadvokat henvendelse til Rigsadvokaten og oplyste, at en række personer havde begæret efterforskningen af sagen vedrørende Scandinavian Star genoptaget. Den norske rigsadvokat meddelte samtidig, at han havde truffet afgørelse om, at der ikke var grundlag for at genoptage den del af efterforskningen, der blev varetaget af de norske myndigheder. Den norske rigsadvokat oplyste endvidere, at en del af materialet i

anmodningerne om genoptagelse var knyttet til ejer- og forsikringsforhold for Scandinavian Star, og at han ikke havde fundet det hensigtsmæssigt, at de norske myndigheder tog stilling til denne del af begæringen, da de bagvedliggende oplysninger om rederiet har været efterforsket af de danske myndigheder.

I anmodningerne om genoptagelse anføres det, at der er oplysninger, som kunne tyde på, at branden blev påsat af et eller flere besætningsmedlemmer, at branden blev påsat efter aftale med skibets reelle ejer – SeaEscape Ltd. – og personerne bag dette selskab, og at motivet til branden var at få skibet totalskadet, således at skibets forsikringssum kunne blive udbetalt til den reelle ejer.

På baggrund af henvendelsen fra den norske rigsadvokat anmodede Rigsadvokaten Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby om i samarbejde med Politimesteren på Frederiksberg at vurdere, om materialet kunne give grundlag for yderligere efterforskning og i givet fald om at iværksætte en sådan efterforskning.

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby fremsendte på den baggrund den 7. maj 2003 en indstilling i sagen samt sagens akter. Statsadvokaten indstillede, at efterforskningen i sagen ikke genoptages.

Den 28. januar 2005 besluttede Rigsadvokaten ikke at genoptage den danske del af efterforskningen i sagen vedrørende Scandinavian Star.

Den 1. februar 2005 klagede De til Justitsministeriet over Rigsadvokatens afgørelse. Den 28. februar 2005 klagede Støttegruppen efter Scandinavian Star-Ulykken, Norge, samt Hasse Magnusson, pårørende til omkomne ved ulykken, ligeledes til Justitsministeriet over Rigsadvokatens afgørelse.

Justitsministeriet har på denne baggrund behandlet og vurderet klagerne over Rigsadvokatens afgørelse.

Formålet med Justitsministeriets behandling af klagerne har været at efterprøve Rigsadvokatens afgørelse i sagen. Det centrale spørgsmål i den forbindelse er, om der er grundlag for at antage, at der ved yderligere efterforskning vil kunne peges på en eller flere nulevende personer, som med rimelig grund kan mistænkes for overtrædelse af straffelovens § 180 om forsætlig brandstiftelse, idet strafansvaret for alle andre relevante lovovertrædelser på nuværende tidspunkt er forældet.

Justitsministeriets vurdering af sagen bygger ud over gennemgangen af de nye anmodninger om genoptagelse på de akter, der indgik i straffesagen, som blev afgjort ved Højesterets dom af 22. november 1993, herunder Granskningsudvalgets rapport fra 1991. Endvidere har Justitsministeriet gennemgået de akter, der er fremsendt til ministeriet og Rigsadvokaten i forbindelse med bl.a. tidligere anmodninger om genoptagelse af efterforskningen. Justitsministeriet har desuden gennemgået materiale m.v., der er modtaget fra klagerne efter Rigsadvokatens afgørelse af 28. januar 2005, herunder bl.a. Oslo Tingsretts dom af 25. maj 2005. Endelig har Justitsministeriet den 18. november 2005 afholdt et møde med Mike Axdal og advokat Henrik Bonn , som herved fik lejlighed til at fremkomme med uddybende bemærkninger til brug for Justitsministeriets behandling af sagen.

Begrundelse for Justitsministeriets afgørelse

1. Efter en nærmere gennemgang af sagen har Justitsministeriet som nævnt ikke fundet grundlag for at ændre Rigsadvokatens afgørelse af 28. januar 2005.

Justitsministeriet er enig med Rigsadvokaten i, at der ikke foreligger oplysninger i sagen, som giver grundlag for at antage, at der ved yderligere efterforskning vil kunne peges på en eller flere nulevende personer, som med rimelig grund kan mistænkes for overtrædelse af straffelovens § 180 om forsætlig brandstiftelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at Justitsministeriet er enig med Rigsadvokaten i, at selv om det kunne fastslås, at et selskab eller personer har haft eller kan have haft en økonomisk fordel af branden, er dette ikke i sig selv tilstrækkeligt grundlag for at genoptage sagen. En genoptagelse af efterforskningen i sagen forudsætter, at der kan peges på en eller flere personer, der med rimelig grund kan mistænkes for at have påsat branden eller medvirket hertil.

Justitsministeriet er ligeledes enig med Rigsadvokaten i, at der ikke vil være grundlag for at genoptage efterforskningen alene for at afklare tvivlsspørgsmål vedrørende ejer- og forsikringsforholdene. Der er alene grundlag for at genoptage efterforskningen vedrørende ejer- og forsikringsforholdene, hvis der er grundlag for at antage, at der herigennem vil kunne peges på en eller flere nulevende personer, der med rimelig grund kan mistænkes for overtrædelse af straffelovens § 180 om forsætlig brandstiftelse.

Justitsministeriet er samtidig enig med Rigsadvokaten i, at der i sagen om Scandinavian Star er forhold, der ikke er blevet belyst fuldt ud, men at disse forhold er uden betydning for den strafretlige vurdering af sagen.

Justitsministeriet har naturligvis forståelse for, at der – især hos de personer, som var direkte berørt af branden – kan være et ønske om at søge alle spørgsmål i forbindelse med branden

undersøgt og klarlagt, men et sådant ønske eller den mulige almene interesse heri giver efter Justitsministeriets opfattelse ikke i sig selv grundlag for at genoptage efterforskningen i sagen.

Det bemærkes endvidere, at det forhold, at der efterfølgende er fremkommet oplysninger, som yderligere belyser sagen, ikke i sig selv giver grundlag for at genoptage efterforskningen, hvis disse oplysninger ikke samtidig ændrer ved den strafferetlige vurdering af sagen. Det afgørende er i den forbindelse, om de pågældende oplysninger giver grundlag for at antage, at der ved gennemførelse af fornyet efterforskning vil kunne peges på personer, som med rimelig grund kan mistænkes for overtrædelse af straffelovens § 180 om forsætlig brandstiftelse.

2. For så vidt angår ejerforholdene til Scandinavian Star på tidspunktet for branden, er Justitsministeriet enig med Rigsadvokaten i, at der ikke foreligger oplysninger vedrørende ejerforholdene, som kan begrunde, at efterforskningen af sagen genoptages.

Justitsministeriet er herunder enig med Rigsadvokaten i, at salget af Scandinavian Star fra SeaEscape Cruises Ltd. til K/S Scandinavian Star må antages at være et reelt salg, selv om der er en række uafklarede spørgsmål i forbindelse med salget.

Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at det fremgår af sagen, at ejerforholdene til Scandinavian Star blev gjort til genstand for visse undersøgelser i forbindelse med den oprindelige efterforskning af branden. Det blev dog ikke endeligt fastlagt, hvem der skulle anses for *ejer* af skibet på tidspunktet for branden, da det i forbindelse med den danske del af efterforskningen om overtrædelse af lov om skibes sikkerhed var tilstrækkeligt at fastslå, hvem der var *reder* for skibet.

Justitsministeriet er ligesom Rigsadvokaten af den opfattelse, at det ved en fornyet efterforskning næppe vil være muligt at afklare ejerforholdene yderligere.

Justitsministeriet skal i den forbindelse understrege, at det allerede i forbindelse med den oprindelige efterforskning lå klart, at ejerskiftet endnu ikke var registreret i Bahamas Skibsregister på tidspunktet for branden. Justitsministeriet finder imidlertid ikke, at tidspunktet for registrering i skibsregisteret er afgørende for forholdet mellem køber og sælger.

Justitsministeriet er samtidig enig med Rigsadvokaten i, at ejerforholdet i første række har civilretlig betydning mellem parterne, herunder i forhold til eventuelle erstatningskrav.

På den anførte baggrund har Justitsministeriet ikke – heller ikke på grundlag af Oslo Tingsretts dom af 25. maj 2005 – fundet grundlag for at iværksætte fornyet efterforskning alene med henblik på at søge ejerforholdene yderligere klarlagt.

I overensstemmelse med Rigsadvokatens vurdering skal Justitsministeriet samtidig bemærke, at den omstændighed, at forholdene omkring salget og overdragelsen ikke er fuldt ud afklarede, ikke giver grundlag for at antage, at ejerforholdene bevidst er forsøgt slørede, eller at dette er sket som led i planlægningen af et strafbart forhold.

Justitsministeriet finder ligesom Rigsadvokaten endvidere anledning til at understrege, at selv om det måtte kunne lægges til grund, at SeaEscape Cruises Ltd. var den reelle ejer på brandtidspunktet, og at der således oprindeligt ikke er givet korrekte oplysninger om ejerforholdene, skaber dette ikke i sig selv nogen begrundet formodning om, at SeaEscape Cruises Ltd. eller personer hos dette selskab har stået bag branden på skibet, herunder at personer hos SeaEscape Cruises Ltd. har fået personer ombord på skibet til at påsætte branden.

3. For så vidt angår forsikringsforholdene omkring Scandinavian Star, er Justitsministeriet enig med Rigsadvokaten i, at der ikke er forhold i forbindelse med forsikringstegningen, som giver anledning til at iværksætte yderligere efterforskning, ligesom det må anses for tvivlsomt, om en genoptagelse af efterforskningen på nuværende tidspunkt ville kunne frembringe nye, afgørende oplysninger.

Justitsministeriet er i den forbindelse enig med Rigsadvokaten i, at omstændighederne vedrørende forsikringstegningen ikke peger på, at SeaEscape Cruises Ltd. var den reelle ejer af skibet på brandtidspunktet, men afspejler, at SeaEscape Cruises Ltd. var medforsikret for at sikre sit salgspant.

Justitsministeriet finder endvidere ikke, at der er grundlag for at antage, at skibets salgpris eller forsikringssum skulle være kunstigt højt fastsat. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at forsikringsselskabet Fjerde Sø godkendte forsikringssummen, og at skibsmægler Jørgen Kongstad vurderede, at skibet var salgsprisen værd, samt oplysningerne fra Niels-Erik Lund til Politimesteren på Frederiksberg vedrørende omstændighederne omkring salget af Scandinavian Star. Justitsministeriet finder heller ikke grundlag for at antage, at SeaEscape Cruises Ltd. eller K/S Scandinavian Star havde en økonomisk fordel af branden.

På den anførte baggrund er Justitsministeriet enig med Rigsadvokaten i, at forsikringstegningen ikke peger på, at denne er foretaget som led i planlægningen af en brandstiftelse med det formål at få forsikringssummen udbetalt.

Sammenfattende er det Justitsministeriets vurdering, at de foreliggende oplysninger om købs- og salgpris samt forsikringsforhold ikke kan danne grundlag for en formodning om, at branden er planlagt og gennemført som led i forsikringssvindlen.

4. Herudover støttes anmodningerne om genoptagelse på en række andre forhold. Det drejer sig om en række oplysninger og påstande, der navnlig går på, at maskinchefen på Scandinavian Star – i ledtog med andre medlemmer af besætningen – efter aftale med skibets reelle ejere og mod betaling skulle have påsat branden og forsøgt at sænke skibet med henblik på forsikringsbedrageri, ligesom maskinchefen sammen med chefelektrikeren efterfølgende skulle have modarbejdet og saboteret brandslukningsarbejdet.

For så vidt angår denne del af anmodningerne om genoptagelse er det Justitsministeriets samlede vurdering, at der dels er tale om oplysninger, som ikke er nye i forhold til de oplysninger, som forelå på tidspunktet for den oprindelige efterforskning af branden og dens årsag, dels om oplysninger, som ikke kan dokumentere de fremførte påstande. Justitsministeriet har i den forbindelse bl. a. lagt vægt på, at det fremgår af sagen, at der i forhold til visse personer er modstrid mellem, hvad disse personer ifølge anmodningerne om genoptagelse skulle have sagt, og det, disse personer har tilkendegivet over for myndighederne.

Justitsministeriet har ligesom Rigsadvokaten endvidere lagt vægt på, at det er tvivlsomt, om der ved fornyet efterforskning af disse forhold vil kunne fremkomme væsentligt nye oplysninger.

Justitsministeriet finder herefter ikke grundlag for at rette henvendelse til den norske rigsadvokat om genoptagelse af efterforskningen af branden og dens årsag.

5. Sammenfattende finder Justitsministeriet således, at oplysningerne i sagen ikke giver grundlag for at antage, at yderligere efterforskning i sagen kan føre til, at der vil kunne rejses tiltale mod enkeltpersoner for overtrædelse af straffelovens § 180. I lighed med Rigsadvokaten har Justitsministeriet heller ikke fundet, at der foreligger oplysninger i sagen, som i øvrigt kan tale for, at spørgsmålet om medvirken til eller planlægning af branden undersøges yderligere.

Justitsministeriet har på den baggrund ikke fundet grundlag for at ændre Rigsadvokatens afgørelse af 28. januar 2005 om ikke at genoptage efterforskningen i sagen.

Med venlig hilsen

Mette Lyster Knudsen